

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"א ניסן, ה'תשל"ב

חלק ב – יו"ל לשבת חול המועד פסח, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

לזכות

הילדה חנה שתחי

לרגל הכנסה לעול המצוות

טו"ב ניסן, ה'תשע"ז

ולזכות אחי ואחיותי

מנחם מענדל, אסתר שיינדל, דבורה,

רבקה, שלום דובער, שטערנא שרה ושיינא

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יצחק שמואל לייב וזוגתו מרת נורית תחי שיחיו ליונזון

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' יוסף מאיר וזוגתו מרת חי' לאה שיחיו ליונזון

ר' מרדכי מעשיל וזוגתו מרת שושנה שיחיו סגל

ויהי רצון מהשי"ת שתכה"י ומתוך שמחה וטוב לבב יגרום נחת רוח ע"י פעולותיו בהפצת המעינות, אשר דרישת והכרח השעה הוא, שגם זה יוסיף במרץ הפעולות להוסיף גם בהן, וכדבר המשנה מצוה גוררת מצוה.

והרי זוהי ג"כ הוראת ימי זמן חירותינו אלו, שבכל יום צריך אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, אף שאתמול היי ג"כ בבחי' יציאת מצרים. וכמבואר הענין בכ"מ ובהם גם במכתבי הכללי לחג הפסח דשנים שעברו.

בברכה שכל האמור **יוסיף** ג"כ בהתמדה ושקידה בלימוד עצמם בנגלה ובחסידות, ושיהי' הלימוד כציווי תורתנו תורת חיים, לימוד המביא לידי מעשה.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום, והנני חותם בשמו,

ש.מ. סימפסון, המזכיר

©

Published and Copyright 2017 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

וכדבר המשנה מצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

שבכל יום .. לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים: פסחים קטז, ב (במשנה). תניא רפמ"ז.

במכתבי הכללי לחג הפסח דשנים שעברו: ראה אג"ק ח"ז אגרת ב'סו. חי"ז אגרת ו'קצט.

כציווי תורתנו .. לימוד המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

הוספה

א

[ז' טבת, ה'תשכ"א]

יתחלקו ביניהם (ע"פ הגורל או בריצוי) — א' ינצל כל זמן הפנוי באנגלי, הב' — בצרפת, הג' — באיטלי.

יתוועדו שם [ו]ימסרו מהמדובר כאן וכו'. ויה"ר שיהי' בהצלחה רבה. וכמובן — גם בהאניות עדי"ו, ועאכו"כ באהקת"ו.

ב

ב"ה, יט' ניסן תשכ"א
ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ר"פ דו"ח במשך השבועות מעת חזר לאה"ק ת"ו, ור"פ מפעולותיו, השתתפותו בהתועדות וכו',

א

מהעתקה. מענה להאברך דב טייכמן, על מכתבו בתאריך זה — בו כותב שהוא וב' חביריו, האברך אברהם דונין והאברך אברהם יצחק ששונקין, חוזרים לאה"ק ת"ו* באני' המפליגה מארה"ב ביום ד', ט"ז טבת, בבוקר, אלא ש"האני' נעצרת בצרפת וממשיכה אחר-כך לאנגלי'; לצרפת נגיע בעזרת ה' ביום ב' כ"ב טבת בבוקר, ואחר-כך עוברים לאני' שני' ... היוצאת ביום ה' כ"ד טבת מנאפולי לאה"ק ת"ו, ולפניהם, א"כ, כמה אפשרויות לניצול הזמן הפנוי בו ישוה על אדמת אירופא: א) להיות באנגלי' מעל"ע בערך, ומשם לנסוע ישר לנאפולי; ב) להיות בצרפת כשני מעל"ע בערך, ומשם לנסוע לנאפולי; ג) להיות במילאנו כשני מעל"ע, ומשם לנסוע לנאפולי; ד) להיות בצרפת מעל"ע ובמילאנו מעל"ע, ומשם להמשיך לנאפולי — "ושואל הנני מכ"ק אדמו"ר שליט"א איך לסדר נסיעתי". — נדפס ב"התקשרות" גליון רסא ס"ע 10 ואילך. — אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ד אגרת ט'רעז, ובהנסמן בהערות שם. חכ"ח אגרת י'תתפב. לקמן אגרת הבאה.

ב

מצילום האגרת. בנוסח זה נשלח לכמה. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' קפו ואילך (אל האברך אברהם יצחק שי ששונקין** — לוד). "מקדש מלך" ח"ג ע' ריח (אל האברך דוב שי טייכמן*** — לוד).

מענת חזר לאה"ק ת"ו: ראה לעיל אגרת הקודמת.

(* ראה גם לקמן אגרת הבאה.

** אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ד אגרת ט'רפד (ע' רצט), ובהנסמן בהערות שם.

*** אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן בהערות שם.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת שבת חול המועד פסח הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות יום הבהיר י"א ניסן ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לימים ראשונים דחה"פ, שאר החלקים י"ל אי"ה בשבועות הבע"ל).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג ניסן, ה'תשע"ז,
ברוקלין, נ"י.

י. האמור לעיל שכיון ש"אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבריו", לכן רצה הקב"ה וקבע את העולם (בנוגע לעם ישראל ש"בחר בנו מכל העמים") באופן שיהי' הסדר ד"תעבדון את האלקים" (ולא מיד לקבל "ארץ טובה ורחבה"), ועד"ז בנוגע לאדה"ר, "יציר כפיו של הקב"ה", שיהי' באופן ד"ויניחהו" על מנת "לעבדה ולשמרה", ועד"ז בנוגע לכל אחד ואחד, "אדם לעמל יולד" — הנה לכאורה אין זה תירוץ והסברה בנוגע להקב"ה⁷²:

כשמדובר אודות ענין הקשור ואסור עם חוקי הטבע, הנה כיון שטבע האדם ש"רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבריו", אזי אין ברירה לנותן המתנה או הטובה — אם רצונו שהקבלה תהי' בשלימות — אלא לדרוש ממנו דבר-מה, שע"ז יהי' הדבר "שלו", עכ"פ עבודה קטנה, ובלשון המדרש⁷³: "ובלבד שתתן ידך ואצבעך (אפילו אצבע קטנה) עמנו".

וא"כ, הסבר הנ"ל יכול להיות טוב בנוגע לענין שבין אדם לחבירו, אבל אי אפשר לתרץ על ידו את אופן הבריאה ע"י הבורא; כשמדובר אודות הקב"ה, שהוא זה שקבע את חוקי הטבע ("חוקות שמים וארץ .. שמת"י⁷⁴), אין מקום לכאורה להסבר זה — שהרי הא גופא קשיא: מדוע ברא הקב"ה את טבע האדם באופן שלא יוכל ליהנות מטובה אא"כ יעבוד ויטייגע על זה — "לעבדה" ו"לעמל יולד"??

והגע עצמך: כל עבודה, איזה שתהי' — דורשת השתדלות, שמשמעותה העדר שביעת-רצון, העדר מנוחת הנפש, העדר מנוחת הגוף וכו'. ואיך יתכן שבאופן אחר אי אפשר ליתן לו את הטובה?!

הקב"ה אינו קשור עם חוקי הטבע; הוא זה שברא גם אותם. וכשם שברא את טבע האדם ש"רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבריו" — הי' יכול לבראו באופן שטוב לו "תשעה קבים של חבריו", ובלבד שיגיעו אליו בדרך הטוב והישר.

ולכאורה, מצד היותו "עצם הטוב" ו"מטבע הטוב להיטיב", הי' צריך לברוא את האדם בתכלית השלימות — שלא יצטרך ליגיעה ועבודה, אפילו לא השתדלות קטנה ביותר, ואעפ"כ יוכל ליהנות מתכלית הטוב, טוב במילואו, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

("כתבית"), ונתנה "יהבית" לבנ"י; ועד"ז בנוגע לבנ"י — שהגיעה וההשתדלות בדיבור פיו צריכה להיות באופן שמכניס בזה את עצמותו ("אנא נפשי"), ואז הנה אפילו כשהשתדלות היא קטנה בכמות, הרי כיון שנעשית "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"⁸⁹, הרי זה נחשב שנותן אותו חלק כפי שנותן בורא מעשה בראשית כביכול, כך, שהם שני שותפים, ובתור "שותף" ביכלתו לחוות דעה בכללות מהלך העולם.

וענין זה נעשה ע"י לימוד התורה באופן ש"בתורתו יהגה יומם ולילה"¹⁰¹, ש"נקראת על שמו"¹⁰², היינו, שנעשה בעה"ב על התורה, ועי"ז הנה "בי מלכים ימלוכו"¹⁰³, "מאן מלכי רבנן"¹⁰⁴, כך, שהפס"ד שלו בתורה הוא באופן ש"אמר מלכא עקר טורא"¹⁰⁵, כולל גם — שנעקד היצה"ר ש"נדמה להם כהר"¹⁰⁶, כך, שמתבטל הענין ד"מפני חטאינו", ובדרך ממילא מתבטל הענין ד"גלינו מארצנו", ובאה הגאולה האמיתית והשלימה.

ובלשון הרמב"ם¹⁰⁷: "הבטיחה תורה" — תורת אמת, וביחד עם זה תורת חיים, חיים בעוה"ז הגשמי והחומרי — ש"סוף ישראל לעשות תשובה", ומסיים: "ומיד הן נגאלין" — תיכף ומיד, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

* * *

(101) תהלים א, ב. (ברע"מ).
 (102) ע"ז יט, א.
 (103) משלי ח, טו.
 (104) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב.
 (105) ראה ב"ב ג, ב.
 (106) סוכה נב, א.
 (107) הלי' תשובה פ"ז ה"ה.

(72) ראה גם "הוספה לאחר זמן" להמכתב
 שבערה 22 (משיחה זו). ובארוכה —
 בלקו"ש שבערה 53.
 (73) דלקמן סי"ג. וש"ג.
 (74) ירמי' לג, כה.

בעניני תומ"צ, אינה דבר מקרי שהי' יכול גם להיות באופן הפכי; לולי זאת הי' חסר בשלימות הטוב הנשפע למקבל הטוב, כיון שהי' רק "מקבל", ואילו עכשיו, כשיש השתדלות מצד האדם, נעשה "שותף" בטוב שמקבל, ועד שנעשה בדרגת מצוה המצוה ונותן התורה, כביכול.

יג. אמנם, ענין זה אינו באופן שמוכרחים להתייחס ח"ו ביגיעה עצומה, אלא כפי שלמדים מסיפור המדרש⁹⁵:

"מעשה בר' חנינא בן דוסא שראה בני עירו מעלין נדרים ונדבות לירושלים, אמר, הכל מעלין לירושלים נדרים ונדבות ואני איני מעלה דבר.. יצא למדברה של עירו וראה שם אבן אחת.. ואמר הרי עלי להעלותה לירושלים.. זימן לו הקב"ה חמשה מלאכים בדמות בני אדם, אמר להם, אתם מעלין לי אבן זו, אמרו לו.. ובלבד שתתן ירך ואצבעך עמנו, נתן ידו ואצבעו עמהם ונמצאו עומדים בירושלים".

ולכאורה אינו מובן: מה כבר נפעל עי"ז ש"נתן ידו ואצבעו עמהם" — דממה-נפשך: אם בגלל הצורך ש"לא יראו פני ריקם"⁹⁶ — הרי בשעה שמלאכים מעלים עבורו את האבן הגדולה, אין זו עבודה שלו, וא"כ, מצדו הרי זה באופן באופן ד"יראו פני ריקם"?

אך הענין הוא — שיש צורך שיהי' הדבר שלו עכ"פ ע"י השתדלות ב"אצבע קטנה".

ולתוספת הסברה בזה: השתדלות ב"אצבע קטנה" של בן-אדם נחשבת ליגיעה גדולה יותר מאשר חמשה מלאכים שמעלין אבן גדולה לירושלים.

וע"ד ש"לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו"⁹⁷, כי אם "בדיבור פיו" — כך גם כדי להיות "שותף להקב"ה במעשה בראשית" אין צורך שיהי' דוקא "עמל" ו"יגיעה" כפשוטם, עד שישחירו פניו ("ער זָאָל פֶּאָרשׁוואַרצט ווערן") רח"ל, אלא די "בדיבור פיו".

אבל ענין זה צריך להיות כמו דיבור פיו של הקב"ה, כביכול, שהם ה"עשרה מאמרות" שבהם "נברא העולם"⁹⁸ שנאמרו בהתחלת התורה — שעל זה נאמר בגמרא במסכת שבת⁹⁹: "אנא נפשי כתבית יהבית", כפירוש הבעש"ט¹⁰⁰ שהקב"ה הכניס את עצמותו ("נפשי") בכתיבת התורה

יא. אך כאן באה הנקודה הפנימית והתיכונית בכל זה:

הן אמת שהקב"ה שברא את האדם בטבע זה, הי' יכול לבראותו בטבע שיוכל לקבל טובה וליהנות ממנה בתכלית השלימות, ללא רגש של "נהמא דכסופא" — אם רק נתינת הטובה היא "בעין יפה"¹⁰⁰, ע"י "טוב עין הוא יבורך"⁷⁵ [שהרי לולי זאת, אי אפשר ליהנות מהטוב, ואפילו אסור ליקח את הטוב], ועאכו"כ מ"עצם הטוב";

אבל אז הי' האדם רק "נברא" ו"מקבל" בלבד — שזוהי אמנם שלימות גדולה, שנברא עומד בתכלית השלימות שיש ביכולתו להגיע אלי', אבל אעפ"כ, רצונו של הקב"ה שתהי' שלימות נעלית יותר, תכלית שלימות הטוב — שתהי' אפשרות לנברא להתעלות מגדרי הנבראים, ולהיות "שותף להקב"ה במעשה בראשית" (כלשון הגמרא במסכת שבת⁷⁶, והובא גם בפירוש רש"י על התורה⁷⁷, וכאמור לעיל (ס"ז) שמזה מובן שזהו פשוטו של ענין, שמתקבל אפילו אצל בן חמש למקרא),

ואז נעשה בדרגת "בורא", כדאיתא במדרש⁷⁸: "א-ל הוא ישראל אביכם, מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות", או בלשון הזוהר⁷⁹: "תלת קשרין אתקשראן דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה", שלכן, ע"י אורייתא נעשים "ישראל וקוב"ה כולא חד".

ובכן: כיצד יכול להיות הדבר? — אם מעניקים לו חלק מסויים ללא השתדלות מצדו, אין זו "שותפות", כי אם קבלת מתנה; אבל בשעה שהוא משקיע את ההשתדלות והיגיעה שלו — אזי נעשה "שותף", ועד שהשותפות היא לא רק בטובה שהוא מקבל בנוגע לעצמו וחלקו בעולם, אלא כהלשון "שותף להקב"ה במעשה בראשית", בכל הענינים שנבראו בששת ימי בראשית שנכללים ב"מעשה בראשית", וכיון ש"אין כל חדש תחת השמש"⁸⁰, הרי כל הענינים שאירעו לאח"ז נכללים בששת ימי בראשית, שע"י עבודתו נעשה שותף בכלם; והרי אמיתית ענין השותפות הוא (לא באופן שלכל א' מהשותפים יש חלק מסויים, אלא) באופן שבכל נקודה ונקודה של הנכסים המשותפים שוים שני השותפים⁸¹.

ושותפות זו נעשית ע"י היגיעה שלו, בין אם היא קטנה או גדולה יותר וכו' — שהרי האדם נברא רק ביום הששי, וכיום הששי עצמו קרוב

(79) ח"ג עג, א.

(80) קהלת א, ט.

(81) ראה גם תו"מ חנ"ד ע' 143. וש"נ.

(75) משלי כב, ט.

(76) יו"ד, א. וש"נ.

(77) יתרו יח, יג.

(78) ב"ר פצ"ח, ג.

(95) קה"ר (ובחי' הרש"ש) ושהש"ר

בתחלתם. וראה גם תו"מ חנ"ו ע' 131. וש"נ.

(96) משפטים כג, טו. ועוד.

(97) ב"ר פ"ג, ב. פי"ב, יו"ד.

(98) אבות רפ"ה.

(99) קה, א (לגירסת הע"י).

(100) ראה גם לקו"ת שלח מח, סע"ד.

ובכ"מ.

לחצות היום, כדברי הגמרא במסכת סנהדרין⁸²: "שתים עשרה שעות הוי היום, שעה ראשונה הוצבר עפרו וכו' חמישית עמד על רגליו וכו'", כך, שבריאית כל מעשה בראשית היתה קודם בריאת האדם, שנברא "אחור למעשה בראשית" ("דלא אברי עד מעלי שבתא")⁸³, וטעם הדבר — "כדי שיכנס לסעודה מיד" (שימצא הכל מוכן, ויאכל מאשר יחפון)⁸⁴, וא"כ, ה' יכול ליהנות מסעודה מוכנה של מלך מלכי המלכים הקב"ה; אבל הקב"ה רצה שלא יהנה מסעודה מוכנה, אלא יהי' באופן של "שותף" ועד לאופן של "בורא" כביכול, באופן ד"כולא חד".

ובשביל זה יש צורך בענין העבודה מצד האדם: "לעבדה", "אדם לעמל יולד", "תעבדון את האלקים על ההר הזה" — בדוגמת ה"עבד" שאינו מציאות לעצמו, אלא כל מציאותו היא מציאות האדון (כדברי הרשב"א⁴²), כך גם עי"ז ש"תעבדון את האלקים" מתבטלת מציאותו בתור נברא, אלא נעשית המציאות של "אלקים" כביכול, וכמ"ש⁸⁵ "אני אמרתי אלקים אתם", כדרשת חז"ל⁸⁶ שלולי ענין החטא ה' נשאר במעמד ומצב כפי שרצה הקב"ה מלכתחילה; ועד"ז לפני הענין ד"תעבדון את האלקים" — "לעבדה ולשמרה", ועד"ז בכל אחד ואחד — הענין ד"אדם לעמל יולד".

יב. וזהו גם הביאור על הקושיא הידועה⁸⁷ — שכבר הובאה במדרש, אבל עכשיו היא נשאלת על כל צד ושעל:

אם רצונו של הקב"ה שיהודי יתנהג כפי שכתוב בשולחן-ערוך, ע"פ התורה והמצוה — למה מערים עליו ריבוי קשיים?!

הרי כל יהודי רוצה למלא רצונו של הקב"ה, ללמוד תורה ולקיים מצוות, ולהתנהג ע"פ השולחן-ערוך, וכפי שפוסק הרמב"ם⁸⁸ בנוגע לכל אחד מישראל, שלולי זה ש"יצרו . . תקפו", "מאחר שהוא רוצה להיות מישראל רוצה הוא לעשות כל המצות וכו'", וא"כ, למה מעמידים בפניו כמה קישויים והעלמות והסתרים, שיצטרך להתייגע עליהם, ועד לאופן ד"בכל מאדך"⁸⁹, שהו"ע של מסירת נפש?!

וקושיא זו הובאה כבר במדרש⁹⁰ בנוגע למצוה הראשונה שניתנה

(87) ראה גם תו"מ חנ"ח ע' 142 הערה 26. וש"נ.
(88) ה' גירושין ספ"ב.
(89) ואתחנן ו, ה.
(90) ב"ר פי"א, ו (ובפרש"י).

(82) לח, ריש ע"ב.
(83) ברכות סא, א.
(84) סנהדרין לח, א (ובפרש"י).
(85) תהלים פב, ו.
(86) ראה ע"ז ה, א.

לבנ"י — מצות מילה: "פילוסופוס אחד שאל . . אם חביבה היא המילה, מפני מה לא נתנה לאדם הראשון" (כלומר מפני מה לא נולד מהול)?

ועל זה השיבו לו: "כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשי', כגון . . התורמוסים צריך למתוק . . אפילו אדם צריך תיקון", והיינו, שמלכתחילה נברא העולם באופן שתהי' ליהודי אפשרות להיכנס ל"שותפות" כביכול עם הקב"ה.

ועד"ז בנוגע לעבודת כל אחד ואחת:

כשנתקלים באיזה קושי, ומיד בא היצר שמצד השמאל, יצר הרע, בטענה: הרי אתה מאמין באמונה פשוטה שהקב"ה הוא בעה"ב בכל פרט ופרט בימינו אלו בכל מקום ומקום, וא"כ, איך יתכן דבר והיפוכו — שהקב"ה רוצה שתקיים מצוה פלונית, ואעפ"כ, עליך להתייגע כו' כדי שתוכל לקיימה?! — צריך לדעת, שהטעם לזה הוא לא בגלל ש"עצם הטוב" רוצה ח"ו לייסר יהודי, וכיו"ב, אלא אדרבה:

דוקא מצד היוקר של בנ"י שרצונו של הקב"ה שתגיע להם תכלית השלימות, ומצד היוקר של תומ"צ — רוצה הקב"ה ליתן ליהודי אפשרות שקיום המצוה לא יהי' באופן ד"אשר נאכל במצרים חנם"⁹¹, כמבואר בזוהר⁹² שבסטרא דלעו"ז נותנים "חנם", משא"כ ענין של מצוות רוצה הקב"ה שיהי' (לא "חנם", אלא) דוקא בכסף, דוקא מתוך השתדלות כו', שאז מרגיש האדם שזהו ענין שלו,

ועד"ז בנוגע ללימוד התורה — שכדי שיהודי יגיע לידיעה אמיתית בתורה, באופן ד"מצאת" — קישר זאת הקב"ה עם "יגעת" דוקא, וכדברי הגמרא במסכת מגילה⁹³: "יגעתי ולא מצאתי אל תאמין" — לא תתכן כזו מציאות! הקב"ה לא ה' מניח ליהודי להתיימר אלא בשביל תכלית נעלה ביותר — שלא אחרי שהתייגע ("יגעת") בגלל שהקב"ה הורה שצריך להתייגע בתורה, אזי יהי' "נשכר" לא רק לפי ערך יגיעתו, אלא באופן של מציאה ("ומצאת"), כדברי הגמרא במסכת סנהדרין⁹⁴, שמציאה היא א' מג' הדברים ש"באין בהיסח הדעת", והיינו, שידיעת התורה תהי' אצלו במדה כזו שאי אפשר לבוא אלי' ע"י דעת, כי אם ע"י "היסח הדעת", אלא שבשביל זה יש צורך ביגיעה מצדו.

ומזה מובן, שהעובדה שיש קשיים בהשגת דבר טוב בכלל, ובפרט

(91) בעלותך יא, ה. וראה ספרי ופרש"י (93) ו, ריש ע"ב.
עה"פ. (94) צז, א.
(92) ח"ב קכח, א.